

Tehtävä 1

KIRJE 1600-LUVUN OPISKELIJALTA

KUVITTELE, että olet lähtenyt opiskelemaan toiseen kaupunkiin eikä junia tai puhelimia oltu vielä keksitty, puhumattakaan lentokoneista tai netistä. Jos sinulla oli asiaa kotiväellesi tai ystäväillesi, oli kirjoitettava kirje, jonka hevosella ratsastava kuriiri kuljetti perille muutamassa päivässä. Samassa kaupungissa asuvalle sinun oli kirjoitettava viestilappu, jonka juoksupoika vei perille pientä maksua vastaan.

TUTKI arkussa olevaa 1600-luvulla kirjoitettua latinankielistä kirjettä ja sen suomennettua lyhennelmää. Löydätkö kirjeestä seuraavat sanat? Pohdi mitä ne voisivat tarkoittaa ja yhdistä oikea suomenkielinen vastine sanoille.

Yhdistä oikeat sanat

frater	loppu
nullas	äiti
grammatica	aika
mater	vuosi
finem	kielioppi
tempus	veli
anno	kirjoittaa
scribere	ei mitään

KIRJOITA kirje sulka- tai mustekynällä omalla tyylilläsi sukulaisellesi tai tutullesi! Tutki kirjeen suomennettua lyhennelmää: mitä kirjeessä pitää olla kuulumisten lisäksi. Voit myös postittaa kirjeen ja hankkia siihen postimerkin.

VINKKI:

Voit käyttää apunasi osaamiasi kieliä tai Google-kääntäjää.

Tehtävä 2

VAPAA-AJAN VIETTOA JA TASKURAHAA

Miten 1600-luvulla nuori opiskelijapoika vietti vapaa-aikaansa? Ei ollut ostoskeskuksia, kunto-saleja, huvipuistoja tai harrastuspaikkoja kuten nykyään. Jos teki mieli pelailla, oli pelattava lautapelejä, pelikorteilla tai heitettävä noppaa.

PELAA 1600-luvulla suosittuja pelejä. Peliohjeet löydät arkusta. Voit myös pelata mitä tahansa tuntemaasi korttipeliä.

- Kettu ja hanhet -lautapeli
- Komeetta-korttipeli
- Hazard-noppapeli

LÄÄKE- JA MAUSTEKASVEJA

Nykyään voi mennä apteekkiin tai lääkäriin hakemaan apua, jos tulee kipeäksi. Hammaslääkärin ammattia ei tunnettu ennen 1800-luvun loppua. Tautien parantaminen 1600-luvulla oli vielä alkeellista. Monet sairastivat isorokon, ja erilaiset ruoansulatus- ja vatsavaivat kuten ripuli olivat yleisiä. Suomen varhainen lääketieteen professori Elias Tillandz ylläpiti puutarhaa, laati laajan kasvioppaan ja valmisti itse kasveista lääkkeitä kertoen niistä opiskelijoilleen. Myös ruokien maustekasveilla on terveystaivikutuksia.

TUTUSTU lääkekasveihin haistelemalla pusseja ja pulloja. Mitä sinulla tulee mieleen tuoksuista? Koeta arvata mitä yrttejä pulloihin on uutettu ja mitä maustekasveja pusseissa on? Mihin vaivoihin ne auttoivat?

VINKKI: yrttien ja lääkekasvien terveystaivikutuksista voit lukea esimerkiksi täältä: <https://www.omavarainen.fi/l/puutarhanihanatyrtit/>

! **Huom!** Ole varovainen, jos sinulla on hajusteyliherkkyyttä.

OPISKELIJAN MATKUSTAMINEN

Ruotsin valtiolle 1600-luku oli valloituksen ja kasvun aikaa. Kuninkaista Kustaa Vaasa ja Kustaa II Aadolf loivat uuden valtakunnan Itämeren rannoille. Valtakunnasta laadittiin useita kauniita ja yksityiskohtaisia karttoja. Aikana, jolloin matkustaminen oli vaikeaa ja vaarallista, kartat osoittautuivat välttämättömiksi välineiksi maantiematkustajille. Pelkkä kartta ei kuitenkaan riittänyt, sillä oikean suunnan löytämiseen tarvittiin myös kompassi!

Matkustaminen oli 1600-luvulla hidasta ja sääolosuhteista riippuvaista. Hevosvaunut saattoivat kulkea noin 40 kilometriä päivässä. Laivat purjehtivat keskimäärin neljä kertaa nopeammin eli noin 160 kilometriä päivässä. Osa matkasta tehtiin aina kävellen.

A TUTKIKAA historiallista karttaa suurennuslasin avulla. Mitä tuttuja paikkoja löydätte kartasta? Kuulostavatko kaupunkien nimet tutulta? Mitä nykyisiä kaupunkeja kartalta löytyy? Joidenkin kaupunkien nimet ovat muuttuneet – mitkä? Käyttäkää apuna karttapalloa tai netin Google Mapsia.

B ETSIKÄÄ kartalta kaupungit Tukholma, Åbo ja Dorpat. Mitatkaa viivoittimella, kuinka monta päivää tarvittaisiin matkustamiseen Tukholmasta Åboon. Mittaa ensin, kuinka monta millimetriä näiden kahden paikan välinen etäisyys kartalla on, ja muunna se sitten kilometreiksi. Mitatkaa myös, kuinka kauan kesti kulkea Dorpatista Åboon? Kuinka kauan matkat kestävät nykyaikaisella laivalla ja autolla?

VINKKI: 1600-luvulla Ruotsin valtakunnassa ei mitattu pitkiä matkoja kilometreinä vaan peninkulmina (mil). Yksi peninkulma oli n. 10 km. Arkun kartassa 5 mm vastaa kahta peninkulmaa (20 km).

Tehtävä 5

OPISKELIJAN VAATETUS JA PERHEKUNTA

KUVITTELE, että vaatekauppoja ei ole. Vaatteet valmistetaan itse tai ne teetetään räätäliillä kankaista, joita myydään sekatavarakaupoissa. Kankaiden kuituina käytettiin kotimaisia kasveja kuten pellavaa ja lampaista saatavaa villaa. Opiskelijalla ei ollut matkarkussaan paljoakaan vaatteita. Hän käytti useimmiten pellavaista aluspaitaa, villakankaisia polvihousuja ja pikkutakkia sekä päällimmäisenä villakankaista viittaa. Päässä hän piti yleensä baskeria. Hattuja käyttivät professorit ja muut virkamiehet. Pitsiset irtokaulukset olivat 1600-luvulla muodikkaita.

KOKEILE sopivaa päähinettä, kaulusta tai muuta asustetta. Minkä päähineen ja kauluksen yhdistäisit? Pyydä kaveriasi ottamaan sinusta kuva. Valitse itsellesi kuvitteellinen hahmo 1600-luvun Turusta. Keksi itsellesi hahmo, voit käyttää apuna alla olevia nimiä tai soveltaa siihen omaa nimeäsi.

- opiskelija *Gabriel Tammelander**
- opiskelijan sisar *Kristiina Erikintytär*
- veli *Johannes Tammelander*
- äiti *Loviisa Johanintytär Petrelius*
- professori *Daniel Achrelius*
- piika *Maria Olavintytär*

VINKKI: Lukekaa, kuka oli arkussa olevan mallikirjeen kirjoittanut Carl Gyldenstolpe ja hänen perheensä. Selostuksen löydätte arkusta!

**Sukunimet tulivat Suomessa pakollisiksi vasta vuonna 1920. Aikaisemmin oli tavallista, että sukunimiä käyttivät akatemiassa opiskelleet, aatelliset tai sotilaat.*

KUVAT: TIEDEMUSEO LIEKKI ELLEI TOISIN MAINITA.

Tehtävä 6

ALBUM AMICORUM

Kun 1600-luvun opiskelija matkusti ulkomaille opiskelemaan, oli hänen matkalaukussaan usein Album Amicorum eli ystäväkirja. Kirjaan kerättiin nimikirjoituksia, mietteitä tai värssyjä matkalla tavatuilta mielenkiintoisilta ihmisiltä ja uusilta ystävilä. Ystäväkirjat olivat myös kauniisti kuvitettuja. Album amicorum oli siis tavallaan 1600-luvun sosiaalista mediaa!

KIRJOITAKAA lopuksi nimenne ystäväkirjaan ja terveiset seuraavalle ryhmälle! Voitte myös piirtää terveisenne.